

GEOMANIA OLİMPİYAT DENEMESİ – 2 (ÇÖZÜMLER)

1) $x = t - 1$ değişken değiştirilmesi yapalım. $2.f(t) + f\left(\frac{2t+3}{t-2}\right) = 3t - 4$ olur. $g(t) = \frac{2t+3}{t-2}$ dersek

$g^{-1}(t) = \frac{2t+3}{t-2} = g(t)$ olur. O halde denklemde t yerine $\frac{2t+3}{t-2}$ koyarsak

$2.f\left(\frac{2t+3}{t-2}\right) + f(t) = 3\left(\frac{2t+3}{t-2}\right) - 4$ olur.

$$\left. \begin{aligned} 2.f(t) + f\left(\frac{2t+3}{t-2}\right) &= 3t - 4 \\ f(t) + 2.f\left(\frac{2t+3}{t-2}\right) &= \frac{2t+17}{t-2} \end{aligned} \right\}$$

fonksiyonel denklemlerinden $f\left(\frac{2t+3}{t-2}\right)$ terimini yok etmek için ilk denklem -2 ile çarpılırsa

$-3f(t) = -2(3t - 4) + \frac{2t+17}{t-2} \Rightarrow f(t) = \frac{6t^2 - 22t - 1}{3(t-2)}$ olur. Dolayısıyla $f(x) = \frac{6x^2 - 22x - 1}{3(x-2)}$ olup

$f(3) = -\frac{13}{9}$ olarak bulunur.

2)

Çözüm 1: Doğal sayıların 4. dereceden kuvvetleri toplamı $\sum_{k=1}^n k^4 = \frac{1}{30}(6n^5 + 15n^4 + 10n^3 - n)$

eşitliği ile belirlidir. Buna göre $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^4 + 2^4 + 3^4 + \dots + n^4}{n^5} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{30}(6n^5 + 15n^4 + 10n^3 - n)}{n^5} = \frac{6}{30} = \frac{1}{5}$

olarak bulunur.

Çözüm 2: $x > 0$ için $f(x) = x^4$ monoton artan bir fonksiyondur. İntegral hesabından

$\int_0^n x^4 dx < 1^4 + 2^4 + 3^4 + \dots + n^4 < \int_1^{n+1} x^4 dx$ dir. Dolayısıyla her n pozitif tamsayısı için

$\frac{\int_0^n x^4 dx}{n^5} < \frac{1^4 + 2^4 + 3^4 + \dots + n^4}{n^5} < \frac{\int_1^{n+1} x^4 dx}{n^5}$ yazılır.

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\int_0^n x^4 dx}{n^5} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{n^5}{5}}{n^5} = \frac{1}{5} \text{ ve } \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\int_1^{n+1} x^4 dx}{n^5} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{(n+1)^5 - 1}{5}}{n^5} = \frac{1}{5} \text{ olduğundan sandviç teoremine göre}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1^4 + 2^4 + 3^4 + \dots + n^4}{n^5} = \frac{1}{5} \text{ dir.}$$

3) Cauchy – Schwartz eşitsizliğinden

$$(9 \cdot \sin \alpha - 8 \cdot \cos \alpha \cdot \cos \beta + 12 \cdot \cos \alpha \cdot \sin \beta)^2$$

$$\leq (9^2 + (-8)^2 + 12^2) \cdot (\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha \cdot \cos^2 \beta + \cos^2 \alpha \cdot \sin^2 \beta) \text{ yazılır.}$$

$$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha \cdot \cos^2 \beta + \cos^2 \alpha \cdot \sin^2 \beta = \sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha \cdot (\cos^2 \beta + \sin^2 \beta) = \sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1 \text{ ve}$$

$$(9^2 + 12^2) + (-8)^2 = 15^2 + 8^2 = 17^2 \text{ olduğundan } (9 \cdot \sin \alpha - 8 \cdot \cos \alpha \cdot \cos \beta + 12 \cdot \cos \alpha \cdot \sin \beta)^2 \leq 17^2$$

dir. Böylece $-17 \leq 9 \cdot \sin \alpha - 8 \cdot \cos \alpha \cdot \cos \beta + 12 \cdot \cos \alpha \cdot \sin \beta \leq 17$ olup ifadenin maksimum değeri 17 dir.

4) $0 < x < 2$, $0 < y < 2$, $0 < z < 4$ değerlerinden oluşan (x, y, z) noktaları analitik uzayda taban boyutları 2×2 , yüksekliği 4 olan bir kare prizma belirtir. Bu kare prizma, örnek uzayı oluşturur. $z^2 \geq x^2 + y^2$ ifadesinin de bir koni denklemi olduğunu biliyoruz. $z^2 \geq x^2 + y^2$ eşitsizliğini sağlayan (x, y, z) noktaları; yarıçapı 2, yüksekliği 4 olan çeyrek koninin içinde kalır. Dolayısıyla

$$z^2 \geq x^2 + y^2 \text{ olma olasılığı} = \frac{\text{çeyrek koninin hacmi}}{\text{kare prizmanın hacmi}} = \frac{\frac{1}{4} \cdot \left(\frac{1}{3} \pi \cdot 2^2 \cdot 4 \right)}{2 \cdot 2 \cdot 4} = \frac{\pi}{12}$$

olarak hesaplanır.

5) $p = 19$ asal sayısı için Fermat teoremini yazarsak $x^{18} \equiv 0$ veya $1 \pmod{19}$ olur. Buna göre $x^9 \equiv 0, 1$ veya $-1 \pmod{19}$ yazılır. $y \equiv 0, \pm 1, \pm 2, \pm 3, \pm 4, \pm 6, \pm 7, \pm 8, \pm 9 \pmod{19}$ olduğundan $y^2 \equiv 0, 1, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 16 \pmod{19}$ olur. Şimdi $x^9 - y^2$ farkının mod19 daki kalanlarını incelersek $x^9 - y^2 \equiv 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18 \pmod{19}$ olduğunu görürüz. O halde $x^9 - y^2$ farkının mod19 da hiçbir zaman 13, 14, 15'e denk olamayacağını söyleyebiliriz. $203 \equiv 190 + 13 \equiv 13 \pmod{19}$ olduğundan $x^9 - y^2 \not\equiv 203 \pmod{19}$. Yani $x^9 - y^2 = 203$ denkleminin tamsayılar kümesinde çözümü yoktur.

6) $\triangle ABC$ üçgeninde $[AD]$ yüksekliği aynı zamanda açıortay olacağından $\angle BAD = \angle CAD = 30^\circ$ dir. $\triangle AFE$ üçgeninde $[AD]$ açıortay ve $\angle FDE = 90^\circ - \frac{\angle A}{2}$ bağıntısı sağlandığından D noktası bir dış merkezdir. Yani $\triangle AFE$ üçgeninde $[FD]$ ve $[ED]$ dış açıortaylardır. D noktasından $\triangle AFE$ 'nin kenarlarına (veya onların uzantılarına) indirilen dikmelerin ayakları G, H, K olsun. D merkezli dış teğet çemberi çizersek $|DH| = |DG| = |DK|$ eşit uzunlukları yarıçaplardır. $\triangle KFD \cong \triangle GFD$ ve $\triangle HED \cong \triangle GED$ olduğundan (neden?) $|FG| = |FK|$, $|GE| = |EH|$ dir. Ayrıca görmesi kolay olan $|AH| = |AK| = \frac{3}{4} \cdot |AB|$ eşitliğini de aklımızda tutalım.

$$\begin{aligned} \text{Çevre}(AFE) &= |AF| + |FE| + |AE| = |AF| + (|FG| + |GE|) + |AE| \\ &= (|AF| + |FK|) + (|EH| + |AE|) = |AK| + |AH| = \frac{3}{2} \cdot |AB| \end{aligned}$$

olup $\text{Çevre}(AFE) = \frac{3}{2} \cdot |AB|$ dir.

